

МОНІТОРИНГ РАДІОНУКЛІДНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ВЛАСНОГО ВИРОБНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ОВРУЦЬКОГО РАЙОНУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Дідух І. М., к.с.-г.н., доц.
Славов В. П., д.с.-г.н., проф.
Трохименко В. З., к.с.-г.н., доц.*

Житомирський національний агроекологічний університет, Україна

Мета дослідження – оцінити радіаційну безпеку продовольчої сировини та харчових продуктів, що виробляються у господарствах населення Овруцького району Житомирської області.

Для динамічного аналізу радіаційно-гігієнічного моніторингу харчових продуктів, що споживаються населенням Овруцького району було використано дані радіаційного моніторингу за 2010-2014 роки, надані Овруцькою санітарно-епідеміологічною службою та власні спектрометричні дослідження за окремими, найбільш критичними за радіологічним фактором, харчовими продуктами місцевого виробництва.

Здійснено понад 9,0 тис. спектрометричних вимірювань різних продуктів. Встановлено, що в переважній більшості досліджених продуктів сільськогосподарського виробництва ^{137}Cs не перевищував значень, встановлених в «Допустимих рівнях вмісту радіонуклідів ^{137}Cs і ^{90}Sr у продуктах харчування та питній воді» (ДР=2006). Значну кількість перевищень відмічено у пробах м'яса і м'ясних виробів (17,9%) із свійських тварин. Поодинокі випадки перевищення допустимих рівнів мали місце в зразках незбираного молока (2,4% від загальної їх кількості), виробленого в особистих селянських господарствах. Зафіксовано перевищення нормативу за ^{137}Cs в населених пунктах – Виступовичі, Лучанка та Рудня. Значну кількість перевищень допустимих рівнів радіаційного забруднення виявлено в зразках м'яса диких тварин – лося, кабана та косулі (37,9%). В окремі роки питома активність зразків м'яса диких тварин за ^{137}Cs сягала 81600 Бк/кг, сухих грибів – 160000 Бк/кг, ягід – 6789 Бк/кг.

Відповідали гігієнічним нормативам за весь період спостережень зразки картоплі (481), овочів, баштанних культур, плодів і ягід (1880), відібрані в господарствах населених.

Частки зразків харчових продуктів, що не відповідають вимогам ДР-2006 наведено в таблиці.

**Частки зразків харчових продуктів,
що не відповідали допустимим нормам, %**

Харчові продукти	2010	2011	2012	2013	2014
Молоко	0,7	3	3,1	1,6	3,4
Гриби лісові	37,8	55,9	48,9	59,1	47
Ягоди лісові	30	52,4	39,8	32,8	24
М'ясо диких тварин (лось, кабан, косуля)	47	51,1	37,8	21,2	36,3
Лікарські рослини	23,4	10	11,5	2,9	4,3

Аналіз рівнів забруднення харчових продуктів природних екосистем через 28 років після аварії показує, що перевищення гігієнічних нормативів за вмістом ^{137}Cs , як і раніше, залишилося високим і мало змінилося. Це пояснюється тим, що в лісових екосистемах радіонукліди знаходяться у верхніх шарах ґрунту і є легкодоступними для коріння рослин та міцелію грибів.

Водночас за досліджуваний період в переважній більшості досліджених продуктів сільськогосподарського виробництва, що входять до складу раціонів мешканців Овруцького району, вміст ^{137}Cs не перевищував нормативних значень.

Таким чином, радіаційне забруднення харчових продуктів природних екосистем, особливо грибів і лісових ягід залишається, як і раніше, високими і мало змінилося за досліджуваний період. Тому в організм жителів Овруцького району надходження радіонуклідів відбувається переважно за рахунок споживання харчових продуктів природних екосистем, що має суттєвий вплив на формування внутрішньої дози опромінення населення.